

Cirkusová cesta, která nekončí: Rozhovor se Sharon Berousek

The circus journey is not ending:
An interview with Sharon Berousek

Bc. JOSEF KUBÁT

Ústav etnologie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1; e-mail: KubatJ.S@seznam.cz

ABSTRAKT

Článek je založený na rozhovoru se Sharon Berousek. Přibližuje její každodenní život a poukazuje na podobnosti a odlišnosti s ostatními ženami, které část života strávily v cirkusové rodině Joo. Článek na příkladě Sharon Berousek všeobecně přibližuje, jak se mění život žen u cirkusu s ohledem nejen na aktuální problémy typu Covid-19, ekonomickou situaci a legislativní změny, ale také na pozadí dlouhodobých trendů. Tím míním digitalizaci zábavy spojenou s internetem. V případě Sharon Berousek je taktéž podstatným formujícím životním faktorem její výchova, která probíhala převážně v zahraničí a další aspekty globalizovaného života spojeného s polistopadovým vývojem. Témata spojená s postmoderním životem jako přerozdělení rolí žen a mužů se slovy respondentek příliš neřeší, jelikož u cirkusu byl podle nich vždy vyrovnaný přístup k právům a povinnostem obou pohlaví.

KLÍČOVÁ SLOVA:

ženy, cirkus, Joo, Berousek, každodennost

ABSTRACT:

The article, based on an interview with Sharon Berousek, approaches her everyday life and points out similarities and differences with other women who spent part of their lives in the Joo circus family. Using the example of Sharon Berousek, the article provides a general overview of how the lives of women at the circus are changing with regard not only to current problems such as Covid-19, the economic situation, and legislative changes, but also against the background of long-term trends, in particular the digitization of entertainment connected to the Internet. In the case of Sharon Berousek, her education mainly abroad and other aspects of life after Velvet revolution, more globalized life associated with the fall of the communist regime are also a significant formative factor in her life. Other topics associated with postmodern life, such as the redistribution of the roles of women and men, are not addressed much in the words of the respondents, as a balanced approach to the rights and duties of both sexes has always been self-evident in the circus.

KEYWORDS:

women, circus, Joo, Berousek, everyday life

Sharon Berousek. © Sharon Berousek.

Dovolte mi začít článek osobně tak, jak se na vědce sluší a patří, když ví, že ho budou číst ti, kteří pro antropologa znamenají vše – naši respondenti a narátoři, nebo lépe řečeno naše respondentky a narátorky. Rozhodl jsem se totiž zabývat ženami, které podstatnou část života strávily prací v cirkuse.

Při studiu cirkusového prostředí si nejde ne všimnout nadměrné koncentrace charismatu na metr čtvereční. Jako introvertního člověka mě hned napadlo, jak těžké to musí ženy mít, když musí dokola odmítat tolik a tolik nadšených fanoušků. Postupně jsem ale pochopil, že ženy v cirkusu prožívají úplně jiné starosti a zažívají i úplně jiné a mnohem hlubší radosti. Takové, které s obdivem a krásou vůbec nesouvisí, i když na obdiv, krásu a aplaus je po představení vždy času dost.

Sociální sítě, následky Covidu-19, nová legislativa a inflační krize jsou faktory, které život cirkusu ovlivňují a možná přímo ohrožují. Je nutné provést dokumentaci současného způsobu života lidí u cirkusu, když tyto krize probíhají, a porovnat ji s uplynulým vývojem. Je nutné zachytit probíhající změny.

Cílem cyklu bude představit život narátorek tak, jak ho ony samy vnímají, a to bez jakékoliv snahy autora jejich jednotlivá tvrzení ověřovat.

Cyklus zakončí souhrnná studie. Hodnocení je prováděné se snahou odhalit momenty formující jejich život. Poukázat na ty stejné a popsat ty rozdílné, a tím přispět k pochopení přechodových životních situací, případně rituálů, které život ženy u cirkusu obnáší či obnášel. Všechny narátorky dostaly stejné okruhy otázek zaměřující se na jejich:

- a) dětství s ohledem na vztahy ve školním kolektivu,
- b) vztah s rodiči, prarodiči a srovnání domácnosti dnes a dřív,
- c) dospívání s ohledem na jejich ukončení školní docházky, začleňování do života cirkusu a začátek profesní kariéry,
- d) námluvy a začátek partnerského života ve srovnání s jejich rodiči a prarodiči,
- e) proměny jejich všedního dne, které souvisely se změnou jejich sociální role od dcery a sestry, k výkonné umělkyni, partnerce, matce a babičce,
- f) výhled do budoucna, konec kariéry a sebereflexi.

Zde publikovaný rozhovor jsem vedl se Sharon Berousek (dále Sharon B.). Posledních osm let je Sharon B. partnerkou Patrika Joo. Děkuji ji za její čas.

ŠKOLA NA KOLEČKÁCH A ZROD ČESKÉ SVĚTOBĚŽNICE (A)

Sharon B. první školní léto strávila s ostatními cirkusáky v pojízdné maringotce s německým cirkusem Krone. Její nejranější vzpomínkou je první školní den v cirkusu Krone:

„..., tak to bylo v německém největším cirkusu Krone. Tam jsme šli do školy, do první třídy, do maringotky, a tam jsme taky dostali všechny ty kornouty s bonbóny...“ S.B.

S cirkusem Krone cestovala pět let a pět let strávila při otcově angažmá v Moulin Rouge v Paříži, kde navštěvovala českou školu při ambasádě a o víkendů německou školu. Paříž je pro ni zároveň první místo, které ji (naprosto bez zaváhání) napadne jako odpověď na otázku, kam se ráda vrací. Její základní školní docházka jinak probíhala střídavě na různých školách:

„... a jak jsem střídala školy, tak jsem poznala různý nový kamarády. Jak v cizině, tak tady. ..., kde zrovna nebyla paní učitelka s maringotkou ..., tak jsme chodili do normální školy, tudíž jsme střídali města a školy. Zvláštní bylo, že v jedné škole jsou napřed a v druhé jsou pozadu. Třeba něco, co už jsme viděli, tak tam teprve se učili anebo naopak.“ S.B.

Sharon B. je stále v kontaktu s některými jejími bývalými spolužáky a kolegy. „A to se i mění časem. To znáte asi i sám, že některý kamarádi Vám zůstali a některý už ne.“ S.B. Roli v tom hrají sociální sítě, které v době jejího života (*1995) byly a jsou již neoddelitelnou součástí procesu socializace. Hlavní změna spočívá v tom, že dnes cirkusákům umožňují lehce udržovat kontakt na dálku. Větší význam pro ni sociální sítě měly v období dospívání

a před jejím angažmá v cirkusu Jo-Joo, kdy udržovala partnerský vztah na dálku. Nicméně v dětství ani dnes na sociální sítě nemá tolik času:

„Ne tak moc, protože my jsme se opravdu museli s tátinkem věnovat tréninku. Takže byl tam spíš režim. Jo, když jsme měli odtrénováno a měli jsme všechno uklizeno, pomohli jsme mamce, tatkově a všechno, tak jsme pak mohli ... trávit na tom čas, ... Museli jsme prostě víc trávit čas venku, když jsme si chtěli hrát. Já si myslím, že každý rodič by chtěl, aby jeho dítě bylo spíš venku než na sociálních sítích doma zavřený. Takže my jsme to tak taky měli.“ S.B.

Pro cirkus je rozvoj sociálních sítí a zábavního průmyslu, který je zadarmo a lehce dostupný na internetu, velkou výzvou i z pohledu tlaku na kvalitu představení. Nicméně rozvoj tohoto fenoménu podle Sharon B. dopadá negativně také na schopnosti dětí se socializovat v reálném životě:

„Určitě. To taky. No ono to je opravdu..., když vidím svoje dětství, tak moje bylo víc zábavné než to, co když vidím tyhle děti dneska. No, většina dětí chce jít k počítači, na PlayStation – nic proti tomu, ale některý tam jsou zabeďněný celý den a neznají hraní venku. ...“ S.B.

Sharon B. v této odpovědi na konci naznačila i jiné nesnáze, s kterými se musí dnes cirkusové děti a mladiství potýkat. Kulturní války ohledně práv zvířat dával v nepublikovaném rozhovoru její nevlastní syn do souvislosti s šikanou, se kterou měl na škole osobní zkušenost. Ona sama právě ve svém dětství nic takového nezažila:

„Většinou vždycky dobrý. Tam žádný jakoby šikany nebo něco takového nebylo. Možná teď

jsem si vlastně vzpomněla, ale to asi nebylo, že jsem z cirkusu. Ale tady v Čechách, když jsem šla do školy v Počernicích, tak se našly dvě, tři holky, který tam byly dlouho, a já jsem tam prostě přišla. Takže jsem byla taková nová...“ S.B. Po rozhovoru dodává, že v každé škole se podle ní nejprve najde prudič, ale po chvíli to odezní a všichni jsou v „pohodě“.

Z ostatních rozhovorů vyplývá, že šikana nebyla tématem, které by bylo v životě cirkusáčky dřív aktuální, ať se v rozhovorech bavíme o době před rokem 1989 nebo po něm. Všichni cirkusáci naopak spíše zažívali jistý druh adorování ze strany svých spolužáků „z privátu“: „... chtěli být vlastně jako my, nebo se něčemu chtěli naučit anebo historicky povyprávět, ... jaký je trénink, jak to tam chodí, škola samozřejmě. A většinou všechny děti zajímalo, jak se učíme, ...“ S.B.

I z výpovědí ostatních narátorek plyne, že se (obzvláště v době minulého režimu, kdy byl kladen důraz na usazenost v protikladu ke kočování) mohlo stát, že cirkusové děti navštěvovaly jednu a tu samou kamennou školu řadu let. Nakonec i Sharon B. dlouhou dobu navštěvovala jednu a tu samou kamennou školu řadu let v Paříži. Vzpomínky na školní kolektiv jsou pak úplně jiného rázu – šikana, která není anebo je vzácná, ale i adorace postupně odezní a děti se v takovém kolektivu stávají „normální“ součástí třídy.

OTEK IKONOU, MATKA HRDINKOU – DISKUSE MOŽNÁ, KONFLIKT NE (B)

Při výběru svého profesního zaměření se cirkusové děti vzhlíží ve svých rodičích a často

pro sebe volí podobné nebo stejné zaměření: „... já vzhlížím k tatínkovi celý život, protože to, co dělá, jsem vždycky chtěla dělat taky – žonglování.“ S.B.

Sharon B. má tři sestry a bratra: „Víceméně my všichni děláme to, co tatínek – rychložonglování a každá akorát s jiným náčiním. Takže já tedy dělám kužely jako tatínek, druhá sestra dělá s kruhy, třetí sestra dělá s míči.“ S.B.

Sharon B. je i nyní v kontaktu s rodiči jednou za dva až tři dny a podle svých slov má vynikající vztah s oběma rodiči. Nikdy v rozhovoru o výchově svých rodičů neřekla jediné špatné slovo, ale bylo patrné, že s intenzitou a četností tréninků musela v dětství někdy bojovat. V takových případech se diskutovalo a vydiskutovalo se to tak, aby byly spokojené obě strany. Povinnosti byly ale povinnosti. „A když jsme si chtěli jít hrát a teď jsme nemohli, museli jsme si odbyt to, co jsme museli.“ S.B.

Trénink podstatnou část dne všech cirkusáčků zabíral v dětství, v dospívání a v produktivním věku před porodem jejich dětí. Pak se zkušenosti narátorek liší. V dětství pro Sharon B. přicházelo i v úvahu, že by dělala to, co její maminka Andrea Berousková, rozená Janečková:

„Maminka byla akrobat na volně stojících žebřících. ... Jako třeba mě to napadlo. Jo, ale tím, že maminka s tatínkem nemají rádi, abychom dělali něco ve výšce..., abychom někde lítali ... Mamka z toho spadla, když byla asi v mém věku (tj. 27), tak spadla a měla úraz kolene, takže nemohla vůbec vystupovat. Potom zase kotník. Takže pořád něco. Takže řekli, že ne. ... Dneska už je to strašně málo. Je to ... ojedinelé, když to někdo dělá.“ S.B.

Při rozhovorech se vždy ptám, jak respondentky vidí vývoj toho, co se v cirkusu (ne)dělá s ohledem na (ne)bezpečnost vystoupení. Přejít k méně nebezpečným vystoupením jsem v rozhovorech (zatím) zaznamenal jen v cirkusu Jo-Joo. V cirkusu Jo-Joo byl vždy kladen větší důraz na choreografii a koncepty sledující současné trendy v globálním měřítku.

Z rozhovoru také vyplývá, že zranění její matky nebyl nejdůležitější aspekt, který hrál při konci její kariéry roli. Sharon B. to hodnotí tak, že role matky pro její matku byla natolik časově náročná, že se akrobacii s žebříky již věnovat nemohla. Sharon B. se takové možnosti sama brání a ráda by domácnost uspořádala tak, aby v žonglování pokračovala hned, jak to s ohledem na mateřské povinnosti bude možné.

V dětství Sharon B. se o domácnost starala maminka. Jak z ostatních rozhovorů vyplývá, tak dnes se mladé cirkusové páry snaží o větší vyrovnání domácích povinností, ale větší část přirozeně stále leží na matce, zatímco otec má na starosti technický chod cirkusu. Možná je

i placená výpomoc ať již při vaření, nebo uklízení. „Všechno maminka. ... tatínek byl zaneprázdněný (tím), jak živil rodinu, takže vystupoval. Maminka nás vozila do školy, ze školy. Ona se starala o celou domácnost, vařila, uklízela, učila se s námi. A tatínek se staral o nás tím, že nás trénoval...“ S.B. Dále Sharon B. dodává, že díky tatínkovi je tím, kým je. Díky němu prožila naplněné dětství, ve kterém se nikdy nenudila. Byl jí tím nejlepším příkladem, jelikož si vždy zakládal na čistotě a slušném chování. Pro ni je to ten nejlepší otec na světě a stejně tak má nejlepší maminku. Zkrátka takové rodiče by přála všem.

Prarodiče z obou stran měli své kariéry, kterým se naplno věnovali, a tak se nevidali tak často a trávili s vnoučaty čas nahodile. Z počátku byli v domácnosti přítomni, aby svoji dceři prarodiče pomáhali. Pak příležitostně Sharon B. hlídali v době, kdy si to okolnosti vyžadovaly. Když jí bylo pět let, tak její babička z matčiny strany náhle zemřela. S rodiči až na výjimky v době, kdy byla v Počernicích, trávila čas velmi intenzivně:

„Maminka je můj nejlepší kamarád. Takže s mamkou si říkáme všechno. ... No a tatka, ten je taky náš nejlepší kámoš, i když je to chlap. Ale taky kolikrát tam něco vyřešíme, ...“ Dále upřesňuje, jak jí tatínek vozil na tréninky a vymýšlel výlety, aby se děti nenudily a objevovaly svět. „...zámků, do parků, na vycházky, každý muzeum, kde bylo, tak jsme šli s rodinou. To jsme byli pořád někde. Až už se nám někdy opravdu nechtělo, protože jsme byli pořád v každém městě, ať to bylo opravdu muzeum, akvárium, park, dětský nebo i klasický park...“ S.B.

Z ostatních rozhovorů vyplývá, že vztahy mezi dcerou a otcem jsou dobré, ale Sharon B. měla k otci opravdu blízko. Obdobně je to ve vztahu k její matce. Sama se své dceři chce také věnovat co nejvíc a přivést ji k světškému řemeslu. „Najít nějakou cestu, co by ji bavilo a jaký druh vystoupení. Pak kdyby ji něco určitě bavilo, tak už ji do toho trochu zasvětit.“ S.B.

V rodině Joo bylo za života principála Jaromíra zvykem pořádat tradiční nedělní obědy a v pravidelných intervalech i akce s řadovými zaměstnanci – opékání brambor. „Teď málo. Ale když je čas a možnost, tak jo, tak jsme všichni u jednoho stolu. Dřív to bylo každou neděli zvykem u pana principála Jaromíra, že vždycky v neděli se obědvalo ve dvanáct a byla tam opravdu celá rodina i strýčkové, tetičky se všemi, že přijeli a každou neděli byl opravdu slavnostní nedělní oběd.“ Přestože je v cirkusu Joo již osm let, tak jí tato tradice časově minula, byla ale ve fungování rodiny natolik podstatnou, že o ní Sharon B. ví a zmínila ji.

V rodině Sharon B. žádnou takovou podobnou tradici neměli. Otec Sharon B. (podobně jako Jaromír Joo) si zakládal na rodinné tradici. Studoval rodokmen a chtěl mít dům v Horních Počernicích. „Bydlel na tomto místě jeho dědeček a pak, když už zemřel, tak chtěl být na tom stejném místě a tam si postavit dům, ...“ S.B. I jiné cirkusové rodiny mají anebo měly (jako rodina Joo) v Horních Počernicích dům.

„JÁ CHTĚLA BÝT JINÁ“: CESTA ŽONGLÉRKY (C)

Sama říká, že nejpřirozenější věk pro začátek tréninku ji přijde tak šest nebo sedm let. Byla by tedy trochu zdrženlivější než její rodiče. „... (začátky tréninku) jsou samozřejmě i dřív, ale tak když ještě může jenom koukat, tak ať kouká. (smích) Nemusí ještě dělat úplně všechno.“ S.B.

Sharon B. se nejprve věnovala rytmické gymnastice, ale k žonglování ji první přivedl dědeček Ferdinand Berousek:

„... já chtěla být jiná¹ než ostatní, protože většina slečen u cirkusu dělají tanec s kruhy nebo na hrazdě lítají. Mně se líbilo žonglování, že to je jiný. Tatínek je nejrychlejší žonglér světa ... prvně nás trénoval dědeček, tatínek mého tatínka, protože tatínek byl na turné a já jsem chodila právě tady v Čechách do školy. Takže jsem byla u babičky a dědečka a dědeček (mě) začínal právě trénovat ty první, úplně první kroky, jak házet.“ S.B.

Sharon B. poprvé vystupovala v devíti letech v cirkuse, když byla s rodinou ve Francii. Později s otcem vystupovala při jeho angažmá v Moulin Rouge. „... tam děti nesmějí, ale já jsem tam mohla trénovat s tatínkem. I jsem tam měla krátké vystoupení, ...“ S.B.

Když vystupovala poprvé, tak měla strach – je spíš trémista. Z rozhovorů ostatními narátorkami i z dalších rozhovorů mimo tento výzkumný záměr vyplývá, že to je spíše ojedinelá vlastnost a sama Sharon B. podle svých slov neví, po kom to má. „Ale byl to nádherný, nádherný pocit. Pak, když už stojíte opravdu v té manéži, kde vystupuje zrovna váš tatínek a teď předvádíte to, co umíte, nebo to, co vás naučil, tak je to úplně...“ S.B.

Na střední školu nešla, ani nezvažovala jiný druh studia, například zahraniční akademii uměleckého rázu se zaměřením na světské umění. Zpětně je jí to líto. „Vlastně nedávno jsem si říkala, že je škoda, že jsem nešla dál, ...“ S.B. Sama by chtěla, aby její dcera měla víc na výběr, a pokud ji škola bude bavit, tak ji chce podporovat ve studiu. Zároveň by jí chtěla předat i cirkusové řemeslo. Obdobně k výchově přistupovaly, nebo přistupují i ostatní narátorky.

Hned jak Sharon B. dokončila základní školní docházku, věnovala veškerý nově nabytý čas

¹ Všeobecně platilo, že určité druhy vystoupení jsou více pro muže nebo více pro ženy, ale i v minulosti najdete výjimky a dnes i podle slov Sharon B. nebo jiných respondentů se genderový aspekt příliš neřeší. To samé platí pro dělení rolí na úrovni organizace cirkusu. „Ale když tak jako jo, tak ten chlap má dozor nad mužstvem, nad pracovníky. Zase ty ženy nad kostýmy a make-upem, choreografií a chodem cirkusu.“ S.B.

tréninku a práci v cirkusu. Nedá se říct, že by se jednalo o náhlou změnu. To je další fakt, který se objevuje ve všech rozhovorech. Cirkusové děti jsou do života cirkusu začleňovány od malička – mění se jen intenzita:

„... v průběhu těch let, co se chodí do školy, tak jste přišel ze školy a muselo se jít trénovat. Samozřejmě nejdřív se naobědvat. Takže jsme šli pak trénovat. Taky byly různé takový nějaký představení buď ve škole, anebo různé krátké akce na ples, takže vlastně to bylo stejné.“ S.B.

Na svých webových stránkách² shrnuje Sharon B. celou řadu svých předchozích angažmá v cirkusech i varieté a na festivalech: Circus Krome (Německo), Circus Carl Bush (Německo), Cirkus Arena (největší dánský cirkus), Cirkus Benneweis (Dánsko), Zirkus Knie (největší švýcarský cirkus), Moulin Rouge, Circo Medrano (Itálie), Cyrk Zalewski. Cirkue Educative, Festival Namur (Belgie), European Youth Circus Wiesbaden (Německo), první dětský festival v Monte Carlu, 2 x festival Shizuoka Daidogei (Japonsko).

HAVAJ NEBO VEGAS, KDE SKONČÍ NEČEKANÁ OSMILETÁ ZASTÁVKA? (D)

„A jak jste se vy poznala se svým manželem?“ J.K.

„To byla úplně náhoda, protože já jsem cestovala pořád po světě a měla jsem odjet na turné do ciziny. Jenže jsem měla menší úraz, tak jsem nemohla a sezóna začala. Tak jsem musela zůstat tady. Pak se mi zahojilo to zranění, jenže už bylo všude plno. Protože některý cirkusy převážně mají už dva tři roky dopředu nasmlouvané artisty. A tak, abych něco dělala, abych jenom nesešla doma nebo alespoň trénovala, tak mi kamarádi nabídli, že tady strejda principál Jaromír – jestli bych nechtěla k němu jet vystupovat, ... a tady už jednoho žongléra měli a většinou se nestává, že jsou dvě stejné vystoupení v jednom představení.... (poté, co ji kamarádi dodali odvalu) Tak jsem se zkusila zeptat. No a napsala jsem teda Patrikovi a pak jsme si dali schůzku a domluvili se. Strejda odkejoval, že jo, ... že klidně můžu, tak jsem byla ráda, a tak jsem sem přijela.“ S.B.

Nebylo to první setkání Sharon B. a Patrika Joo. Jak v rozhovoru Sharon B. i ostatní narátorky popisují, tak u cirkusu se všichni znají. Oni se taky „někde někdy“ předtím potkali, ale to nebylo podstatné – tahle schůzka byla podstatná, protože z krátkého pobytu v ČR na zotavenou se stalo osm let. „No, já jsem teda vůbec nepočítala s tím, že tady zůstanu. Já jsem pořád chtěla jezdit po světě jako taťka. Ale věci se mají někdy jinak. Někdy jsou nečekané. Věci se dějí, co byste nikdy neřekl.“ S.B.

Patrik Joo se přání Sharon B. snažil vždy maximálně vyjít vstříc, a tak ji doprovázel na některá angažmá. Nakonec jak Sharon B. výše uvedla, tak některá angažmá jsou dopředu domluvená třeba i několik let a nejde je odříct. „Samozřejmě už turné ne, nebudu moct. I když teď bychom mohli (myšleno teď, když cirkus Jo-Joo nekočuje). Ale až opět otevřeme vlastní náš cirkus, tak tam už možnost nebude, abych jezdila do ciziny na plný úvazek na devět měsíců. Tak pro mě vlastně je jenom disponibilní vánoční cirkus, který se konal třeba v Německu nebo kdekoliv jinde, třeba v Holandsku.“ S.B.

Se svým otcem Sharon B. pak byla ještě v Japonsku v roce 2016 a 2019. Cesta v ní zanechala mnoho emotivních zážitků, které živě vyprávěla, a bylo znatelné, že by se hned ráda vydala na cestu někam do světa znovu.

Dvě sestry Sharon B. jsou stále nezadané a jedna má stálého partnera. Nicméně když jsou v kontaktu, tak jejich partnerský stav není předmětem konverzace a věnují se úplně jiným tématům. „A zrovna si myslím, že ta jedna sestra opravdu chce něco dokázat v té své kariéře, takže ta to ani nijak teďka neřeší, jestli je anebo není.“ S.B.

Na otázku, zdali měla v životě hodně nápadníků, než poznala Patrika Joo odpovídá stručně:

„Jo, bylo...“ S.B.

I z ostatních rozhovorů mi přijde, že zájem ze strany mužů vůbec není pro ženy u cirkusu podstatným každodenním tématem. Může to být tím, že je tak samozřejmý, nebo tím, že je to neobvyklé téma k rozhovoru, ale také tím, že většinou tento zájem nikam dál příliš nevede. Cílem, tak jak jsem ho pochopil z rozhovorů, je získat milujícího partnera, a k tomu stačí jeden muž – víc jich netřeba. Samozřejmě se našla celá řada fanoušků z řad světských, ale Sharon B. vnímala především zájem ze strany kolegů, jelikož je to snazší skloubit. Podobně argumentují i ostatní respondentky s tím, že se samozřejmě najdou i výjimky. Sharon B. vedla jistou dobu i vztah na dálku s cirkusákem. Tím, že byl na dálku, podle ní ale vztah funkční nebyl.

Pro její rodiče nebylo lehké přijmout skutečnost, že se chce Sharon B. usadit. V době, kdy jim to oznámila, to byla největší zatěžkávací zkouška pro jejich jinak bezvadný vztah. „Protože jsme vždycky byli zvyklí být pohromadě všichni. A jak říkám, že rodiče si mysleli, že budu rozvíjet dál moji kariéru, tak to nečekali, že tak brzy to přijde. Že se zakotvím, ...“ S.B.

Sharon B. se tak vydala vlastní cestou. Protože Sharon B. dle svých slov vyšlapala tuto cestu první, tak to její mladší sestra měla lehčí, když se rozhodla oznámit stejnou skutečnost rodičům po ní. „Ty první to vždycky mají nejhorší si myslím než ty ostatní, pak už je to lehčí.“ S.B.

„A jaká by byla vaše vysněná svatba?“ J.K.

„Moje vysněná svatba u moře. ... Mám ráda Havaj, protože mám ráda Elvise a Elvis byl na Havaji, tak jsem chtěla vždycky na Havaj. A to je daleko, hodně daleko. To by malá nedala. Teď ... spíš malou (svatbu) v rodinném kruhu. Určitě velkou ne.“ S.B.

V tento moment na závěr rozhovoru přichází Patrik Joo a dodává, že on by rád svatbu v Las Vegas. Předpokládám, že tak volí s ohledem na obdiv otce Jaromíra Joo k „Sin City“. Uvidíme snad brzy, jaký kompromis budoucí novomanželé zvolí, ale Elvis a píseň by seděl na obě místa. Svatební představy se jinak napříč spektrem respondentek liší.

TIKTOK, PINTREST, NETFLIX, ANEB KDYŽ DÍTĚ USNE (E)

V této části jsem postupně za sebou položil Sharon B. otázky, jak vypadal její všední den v době, kdy byla (1) nezadaná, (2) partnerka Patrika Joo a jak vypadá (3) dnes, když je matka.

„Klasicky ráno vstaneme, prvně dám holku, nasnídám se a pak se jí věnujeme vlastně tak, aby se nenudila. Takže chodíme na procházky. Snažíme se jí nějak (zabavit) a samozřejmě už se s ní trochu učíme zvířátka.“ S.B.

Před tím, než se stala matkou, vstávala asi v devět hodin oproti současným pěti hodinám ráno. I z jiných rozhovorů vyplývá, že všichni cirkusoví zaměstnanci-umělci chodí spát mezi půlnocí a druhou hodinou ráno a vstávají přibližně v tuto dobu (tj. 9 hodin), a to s ohledem na noční fungování cirkusu. V době, kdy je dítě takto malé (15 měsíců) se denní cyklus mění. V současnosti v domě pomáhá s úklidem uklízečka. Sharon B. zajišťuje vaření a další domácí práce. Cirkus Jo-Joo již čtvrtým rokem nekočuje. Představení se tento rok konala ve Zbožíčku.

Před dítětem, v době, kdy měla Patrika Joo již jako stálého partnera a byla součástí jeho domácnosti, se starala také o vaření. Před tím, v době, kdy byla „single“ vařila pouze sobě. V popisu současnosti chybí zmínka o péči o vzhled, která se naopak objevuje jak v době před dítětem, tak v době, kdy byla úplně „single“. Stejně tak trénink a příprava na vystoupení hrály v obou předchozích případech prim, v současnosti by si trénink Sharon B. přála zařadit a daří se jí to jen nahodile.

Přestože to není něco, co by zmínila Sharon B. v popisu své každodennosti dnes nebo předtím, tak má mnoho někdy i na první pohled pro cirkus netypických koníčků. Jen jeden z nich zmínila hned v úvodním popisu každodennosti, když byla „single“ tak podstatnou roli hrál v ka-

² <https://cirkusjoo.cz/sharon-berousek/> (funkční ke dni 15. 6. 2023).

³ Při podání otázky jsem nevěděl, že svatba je plánovaná.

ždodennosti „Netflix“. Ostatní koníčky vyplynuly na povrch až poté, co jsme důkladně probrali starost o domácnost dnes, když je matka, a trénink předtím, než byla matka.

Sledování filmů (místo Netflixu případně v televizi) je všeobecně populární aktivita všech respondentek. Sharon B. na Netflix nedopustí ani dnes, i když na něj nemá tolik času. Před dítětem s Patrikem Joo sledovali i tři filmy za večer. Nejradši má komedie. Někdy sleduje filmy v původním jazyce bez titulků, aby stále procvičovala jazyk. Také má například v mobilu aplikace v různých jazycích. Učení jazyků ji vždy bavilo. I z jiných rozhovorů vyplývalo, že dorozumívání v cizí řeči zvládnou obě pohlaví, ale spíše je to doména žen.

Večerní televize hrála pro Sharon B. roli již od dětství a byl to často její hlavní kontakt s českou kulturou:

„*Tatínek nám vždycky pouštěl veškerý český pohádky, takže my známe všechny český starý pohádky, nový pohádky jako S čerty nejsou žerty, Popelka, no klasický, ale když jsme byli v cizině, tak jsme měli českou televizi a tatínek nám opravdu pouštěl i ty české pohádky ... i Disney pohádky, ale hlavně ty český.*“ S.B.

Po porodu začala znovu vystupovat po pěti měsících. „*Ne, po šestinedělí kupodivu to ne.* (smích) *Jsou artistky, který opravdu porodily a hned šly vystupovat třeba za dva, tři dny. Ale já jsem to nebyla.*“ S.B.

V cirkuse funguje kultura „strejdů“ a „tet“, kdy se někteří zaměstnanci cirkusu stávají součástí rodiny. Když po porodu Sharon B. ještě vystupovala, tak se stejně jako jiné matky artistky spoléhala na pomoc této instituce:

„... *vždycky se najde někdo, kdo vám to mimčo pohlídá, ať je to nějaká teta nebo jiná artistka, která momentálně buď vyšla z vystoupení, nebo teprve půjde a je před vaším vystoupením, takže se to zvládá. ... když je pak starší – má pět, šest let a už rozumí, tak (ji) posadíte do lože nebo kamkoliv a ona sedí a kouká. ...*“

Přestože v současnosti čas skoro žádný nemá, tak si na trénink stále snaží vyčlenit prostor, protože ji chybí asi nejvíc z toho, co dělala před tím, než byla matka. „... *to mi dělá radost a musím se udržovat v kondici, protože ty ruce musí neustále aspoň mít ten pocit, že (to) mají ještě v ruce. Ono to nikdy nezapomenete, ale je důležité aspoň jednou za čas si to vzít do ruky, aby se neztratil ten grip.*“ S.B.

Jak jsem předeslal v úvodu článku, tak zejména u cirkusáků, kteří v době sociálních sítí dospívali, nebo v ní právě dospívají, hrály sociální síť významnou roli – někdy více, někdy méně, ale již vždy podstatnou.

„... *když malá usne až večer, nebo když spí a můžu ještě rychle něco sklidit, poklidit a mám ještě čas a spí – což teď je zázrak, že spí asi hodinu, jinak spí jen půl hodiny – a když stíhám, tak chvilku ještě prohlídnu Instagram, Facebook a ještě teda mimochodem mě baví ... TikTok natáčet videa. Já kdybych mohla, tak bych klidně šla i do televize, někam něco uvádět, ale tu možnost nemám. Tak dřív, když ještě nebyla malá, tak to jsem měla času trošku víc, když jsem měla všechno uvařeno, uklizeno, natrénováno, tak jsem si ještě něco natočila na TikTok.*“ S.B.

Mezi další koníčky Sharon B. patří celodenní nákupy s kamarádkami či rodinou. Ráda maluje obrazy, dekoruje a tvoří design místností. „... *já teda dokážu, i když jsme na turné, taky si tam najít čas a jít opravdu do města na celý den a tam si zase najít nějaký dekorace do karavanu.*“ S.B. Zdobení místností a karavanu je další oblíbenou součástí života všech narátorek.

Také je to zajímavý moment rozhovoru, jelikož v něm Sharon B. popisuje, jak moc se jejich dům proměnil od doby, co nekočují. Od doby, kdy jsem dělal rozhovor s Patrikem Joo (dva roky nazpět) se vnitřní vybavení domu skutečně proměnilo výrazně. Nakonec v domě tráví mnohem více času než v době, kdy kočovali s cirkusem. Finanční problémy, které by se

daly očekávat například v souvislosti s inflací nebo covidovou krizí, Sharon B. podle svých slov ani v dětství ani dnes, zkrátka nikdy, nezažila.

Někdy se muž přiřazení do rodiny principála, někdy se naopak přivdá žena. Tak či onak přebírá žena nový status, a tak jsem se ptal Sharon B. jak a jestli na to nějak reagoval pracovní kolektiv, ve kterém se do té doby pohybovala jako zaměstnankyně-umělkyně, jako artistka:

„*Já teda nejsem taková, že bych (se) nad někoho povyšovala, jsem nohama na zemi, ale jsou někteří samozřejmě – třeba se jim to nelíbilo nebo, a to si myslím, že se všude najdete v nějaký profesi, že někdo se nějakým způsobem posune někam dál. – Ale já jsem vlastně byla ke všem stejná, nebo jsem pořád ke všem stejná i milá, tak jak to vidím já.*“ S.B.

ÚSMĚV PROSÍM. MATKA NA PLNÝ ÚVAZEK (F)

Vzhledem k tomu, že je Sharon B. teprve 27 let, tak je trochu předčasně se ji ptát na konec kariéry. Celý rozhovor popisuje, co všechno by chtěla ještě dokázat, včetně představ, že by klidně mohla dělat i ředitelku/choreografku nějakého tanečního či artistického souboru. Zajímalo mě tedy alespoň její hodnocení sebe sama a svojí práce – proč ji vlastně dělala a jak ji plánuje dělat znovu, až se vrátí:

„*Já třeba mám důvod, proč to dělám, protože to mám strašně ráda. Mně se líbí ten mejkap, ty světlá. Jo a užít si to. Dát tu radost lidem, aby se bavili. Jo, a když vidím, že se usmívají a baví je to, tak to mě baví, že vlastně já je bavím.*“ S.B.

Dělá to, co dělá, aby vykouzlila úsměv. Tím se její odpověď mírně liší od všech ostatních, které jsem získal.

„*A to byste ráda děla až do důchodu?*“ J.K.

„*Dokud mě ruce budou poslouchat.*“ A pak: „*Klidný důchod a bezbolestný ... u vnoučat, ano. Když by byl pořád ještě cirkus, tak bych jezdila. Aspoň bych se nenučila ...*“ S.B.

Sharon B. s tím nepočítá, ale případně má vymyšleno i co dalšího by jí bavilo, kdyby cirkus skončil:

„*Když jsem byla malá, tak se mi líbila profese kadeřnice, ale to bylo jenom (smích) ... A potom v dospívání právě ta televize. A já tady furt otravuji, že bych chtěla dělat něco v televizi, ale to se nestane. Ale jako malá (jsem chtěla být) kadeřnice.*“ S.B.

Teď si chce ale naplno užít to, jaké je to být mámou. Je to to největší štěstí, které ji potkalo.